

Териториално статистическо бюро - Югоизток
Отдел „Статистически изследвания – Стара Загора“

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (SILC)“.

Оценка на бедността

По данни от изследването, през 2024 г., в област Стара Загора линията на бедност е 818.25 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 26.3% от населението на областта.

Таблица 1. Основни индикатори за бедност в област Стара Загора

Години	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	459.2	464.8	513.9	624.7	696.4	818.25
Относителен дял на бедните - % от населението	26.9	26.9	28.3	33.9	25.8	26.3
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери - % от населението	42.6	42.7	46.2	50.8	47.9	47.3
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	30.3	30.6	34.8	40.0	33.6	32.8
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	7.5	9.6	7.3	8.9	9.3	8.0
Коефициент на Джини ¹	34.4	37.6	36.6	37.8	35.6	34.6

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за областта нараства със 17.5%, а относителният дял на бедното население се увеличава с 0.5 процентни пункта.

В област Стара Загора относителният дял на бедност при мъжете е 24.7%, а при жените – 27.7%. Разликата в равнището на бедност между двата пола е 3.0 процентни

¹Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

пункта при 1.8 процентни пункта за страната (мъже - 20.8% и жени - 22.6%). В сравнение с 2023 г. в област Стара Загора делът на бедните при мъжете се увеличава с 1.6 процентни пункта, а при жените намалява с 0.6.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2024 г. в област Стара Загора показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 26.3% до 32.8%, или с 6.5 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 47.3%, или с 21.0 процентни пункта.

През 2024 г. най-висок размер на линия на бедност има област София (столица) - 1 183 лв., с равнище на бедност 22.2%, а с най-нисък размер на линията на бедност е област Видин - 524 лв. с равнище на бедност 20.9%. През 2024 г. област Стара Загора се нарежда на 5-то място в страната по размер на линия на бедност - 818 лв. след област Кюстендил (834 лв.) и преди област Русе (750 лева).

Материални и социални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваша девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот. Изчислява се като дял на лицата от населението, които не могат да си позволят 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство (Таблица 2).

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ
В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

Таблица 2. Показатели за материални и социални лишения през 2024 г. в област Стара Загора

Въпроси към домакинството	Лица с ограничения бр.	Относителен дял от населението %
Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	173 449	59.7
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	127 614	44.0
Имало ли домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: - заем за покупка на жилището, в което живее домакинството - наем за жилището, в което живее домакинството - текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) - вноски за погасяване на кредити	71 273	24.5
Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	81 469	28.1
Позволява ли финансово състояние на домакинството да поддържа нормална температура в жилището си	64 902	22.4
Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	29 054	10.0
Може ли домакинството да си позволи подмяна на остаряла мебелировка	122 711	42.3

Въпроси към лица на 16 и повече години		
Наличие на интернет връзка в дома, който може да се ползва за лични нужди	26 174	10.7
Подмяна на износени дрехи със закупуването на нови	64 048	26.2
Купуването на два чифта обувки в зависимост от сезона, и/или за всички сезони	83 302	34.1
Всяка седмица да похарчите малка сума пари за лични нужди	63 539	26.0
Редовно участие в спортни и развлекателни дейности като посещения на кино, на театър, на концерт и др.	55 167	22.6
Поне веднъж месечно среща с приятели/роднини за пиене/хапване (вкл. в домашни условия)	45 519	18.6

През 2024 г. 24.5% от населението на област Стара Загора живее в тежки материални и социални лишения, или с 2.2 процентни пункта повече в сравнение с 2023 година.

Таблица 3. Лица, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност - нова дефиниция, за страната и в област Стара Загора*

Общо 18 - 64 години - хил.	2020		2021		2022		2023		2024	
	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението	брой лица в хиляди	% от населението
Общо за страната	294.0	7.6	293.7	7.7	304.0	7.9	231.0	6.6	249.3	7.1
Област Стара Загора	15.7	9.3	12.0	7.0	14.0	8.4	11.8	8.0	17.2	11.6

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция.

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

През 2024 г. в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност живеят 17.2 хил. лица на възраст 18 - 64 години, или 11.6% от населението, като спрямо 2023 г. относителният им дял се увеличава с 3.6 процентни пункта.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2024 г. в област Стара Загора относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 33.1%, а за 4.9% от децата нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини.

През 2024 г. 62.0% от децата живеят без материални лишения.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че в област Стара Загора през 2024 г. 36.6% от населението, или 106.3 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване (таблица 4).

Стойността на показателя в областта се увеличава 3.9 пункта спрямо 2023 г., повече при мъжете - със 7.3 процентни пункта, в сравнение с жените - с 0.8 процентни пункта.

Таблица 4. Население в риск от бедност и социално изключване по пол за страната и за област Стара Загора

Показатели	2020	2021	2022	2023	2024
Общо за страната - хиляди	2 340.0	2 193.5	2 206.1	1 933.1	1 952.7
Относителен дял от населението - %	33.6	31.7	32.2	30.0	30.3
Мъже - хиляди	1 052.0	984.0	974.7	875.5	894.7
Относителен дял от населението - %	31.2	29.4	29.4	28.2	28.9
Жени - хиляди	1 288.0	1 209.5	1 231.4	1 057.6	1 058.0
Относителен дял от населението - %	35.9	33.9	34.8	31.6	31.6
Област Стара Загора - хиляди	111.9	114.2	121.5	95.5	106.3
Относителен дял от населението - %	35.6	36.7	39.5	32.7	36.6
Мъже - хиляди	47.8	49.9	52.7	40.1	50.1
Относителен дял от населението - %	31.3	33.2	35.5	28.6	35.9
Жени - хиляди	64.1	64.3	68.8	55.4	56.3
Относителен дял от населението - %	39.6	39.9	43.3	36.5	37.3

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция.

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

Методологични бележки

С Регламент № 2019/1700 на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2024 г. включва 9 722 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОИСП скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ СТАРА ЗАГОРА ПРЕЗ 2024 ГОДИНА

присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 5:

**Таблица 5. Оценки на някои основни показатели през 2024 г. за област
Стара Загора**

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване – нова дефиниция		
Общо	36.6	4.1
Мъже	35.9	4.5
Жени	37.3	4.4
0 - 17 години	42.8	8.2
18 - 64 години	30.1	4.2
65 + години	46.9	4.2
Риск от бедност		
Общо	26.3	4.1
Мъже	24.7	4.2
Жени	27.7	4.6
0 - 17 години	33.7	8.0
18 - 64 години	21.1	4.1
65 + години	32.2	3.6
Материални и социални лишения - нова дефиниция		
Общо	24.5	3.3
Мъже	23.9	3.6
Жени	25.1	3.6
0 - 17 години	28.1	6.6
18 - 64 години	20.3	3.5
65 + години	31.5	4.3

Повече информация и данни за индикаторите за бедност и социално включване са достъпни в [Информационна система "Инфостат"](#) и на сайта на НСИ, [раздел „Социално включване и условия на живот“](#).